

πτωχόν αυτό κατασκευάσμα της βροφικής μου επιστημονικής ηλικίας, το όποιον πρό πολλού επέταξα εις τὰ σκουπίδια. "Αν μέσα εις αυτό ο άστυνόμος σου βρίσκει μέρον, εκτός των άντικόντων εις τὴν κατάστημα τοῦ Ριμπώ, τὰ όποια «έχουν» τέτοια δύναμι καὶ αξία επιστημονικῆς παρατηρήσεως ποῦ δὲν μπορεί παρά νὰ μὲ θανατίσῃ γιὰ σοφὸν καὶ νάναφονον: «Τί τιμὴ γιὰ "Ελλήνα επιστήμονα νὰ γράφῃ τόσο δυνατὰ πράγματα!» λυποῦμε πῶς δὲν εἴμπορὸν νὰ συμφωνήσω μαζί του. "Οπωσδήποτε οἱ αξιοί άνθρωποι, τοὺς όποίους ἀναφέρει, εἶνε έντελῶς άθῶοι τῆς μομφῆς ποῦ τοὺς ἀποδίδει καὶ πρέπει νὰ τοὺς ὑπερασπισθῶ. Τὸ ἴδιο ἀπίνω κάτω ἔπαθε ὁ άστυνόμος σου καὶ μὲ τὴν «φιλοσοφίαν» τοῦ Νίτσε». "Ο μόνος ποῦ εἴμπορεῖ νὰ παραπονεθῇ εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν εἶνε ὁ πτωχὸς ὁ Λυχτεμπερξέ, τὸν όποιον τόσο συχνά ἀναφέρω, ἔστω καὶ διὰ νὰ διαφωνήσω μαζί του σὲ μερικὰ μέρον. Δὲν ἀξίζει τὸν κόπον ὁ άστυνόμος σου νὰ ζητῇ καὶ άλλους συνεργάτας γιὰ ἓνα πρᾶγμα, ποῦ τὸ βλέπω τόσο πτωχὸ καὶ ἀτελές ὁ ἴδιος ἔστειλ ἀπὸ κάμποσα χρόνια. "Ο Φρίτζ Μάουτνερ! Ἀλλά δὲν ἠξεύρω σκριπ ἀπὸ Γερμανικά. Ποῦ νὰ τὸν γνωρίσω καὶ ποῦ νὰ μοῦ τύχῃ ἡ εὐκαιρία νὰ τὸν πλησιάσω. Die Nation! Ἀνάθεμά με καὶ ἂν γνωρίζω τὸ περιοδικόν αὐτό. "Ο André Gide! "Ορκίζομαι εἰς τὰ κόκκαλα τοῦ Νίτσε, ὅτι δὲν γνωρίζω ἂν ἐνησχολήθῃ ποτὲ μὲ τὸν ποιητὴν τοῦ «Ζαροτούστρα». "Οπωσδήποτε εἶνε πολὺ καλὸς ὁ άστυνόμος σου νὰ μοῦ ἀποδίδῃ τόσον καλὰς σχέσεις. Νομίζει κανεὶς πῶς ἐβάλλθηκε νὰ μὲ ἀποθεώσῃ. Καὶ συὲ ἐξομολογοῦμαι ὅτι ἀπὸ τὴν στιγμήν ποῦ ἐνῆθα-σα τὴν χθεσινὴν σου ἐπιφυλλίδα, τὴν ἐπῆρα ἀπίνω μου. Χθὲς μάλιστα ἔβλεπα εἰς τὸν ἴπνον μου ὅτι δόμοι αὐτοὶ, οἱ Γκογκουό, ὁ Ράσκιν, ὁ Binet, ὁ Proust, ὁ Richet, ὁ Φρίτζ Μάουτνερ καὶ ὁ Gide, ποῦ εἶχαν στήσει κρο-τέρι, διὰ νὰ μὲ ἀμστεύσουν. Τί ὄνειρα ποῦ βλέπει κανεὶς, ἀγαπῶντὲ «Νουμά», ὅταν ἐξη-τὴν κακὴν συνήθειαν νὰ διαβάζῃ ἀποθραυτῆς εἰς τὸ κρεβάτι του, ἔστω καὶ τόσον εὐχάριστα πρᾶγματα, ὅπως ἡ νέα σου ἐπιφυλλίς!

Καὶ διὰ νὰ τελειώσω, ἐπειδὴ σοῦ ἐξώμο-λογήθηκα παραπάνω μερικὰς λωποδυσίας τοῦ πρώτου εἶδους, τὰς όποιὰς δὲν ἐμυρίσθη-κεν ὁ άστυνόμος σου. θὰ σοῦ ἐξομολογηθῶ καὶ μίαν άλλην δευτέρου εἶδους, διὰ νὰ ἐλα-φρύνω τὴν συνείδησίν μου. Κάποιον μεταξὺ τῶν κλοπιμαίων μου, ἱπέρχει ἓνα πολύτιμον σκεῦος, τὸ ἔξῃς: «Τὸ ἔδωρ σύγκειται ἀπὸ δρυ-γόνον καὶ ἰδρυγόνον. Τὸ πολύτιμον αὐτό σκεῦος, μεταξὺ μας, εἶνε προτὶν μᾶς φοβεράς λωποδυσίας, τὴν όποίαν διέπραξα πρό ὀλί-

γων ἐτῶν. Δῶσε μου τὸ λόγο σου ὅτι δὲν θὰ πῆς τίποτε εἰς κανένα, πρό πάντων εἰς τὸν άστυνόμον σου.

Καὶ τώρα, μὲ ἔλαβράν συνείδησιν, ἀνα-παύομενος εἰς τὰ ὑπόγεια τῆς άστυνμίας σου, κατόπιν μακροῦ καὶ ἐνδόξου λωποδυτι-κοῦ σταδίου, περιμένω ἀνυπομόνως ὅλους τοὺς άλλους λωποδύτας, ποῦ θὰ μοῦ στεί-λῃς. Στείλῃ μου ὅσον εἴμπορεῖς περισσοτέ-ρους. Μέσα εἰς τὴν φυλακὴν ἔχει κανεὶς ἀ-νάγκην ἀπὸ συντροφιά. Μὴν ἀπομονώσης τὸν ἀγαπητόν μου Ἐπισκοπόπουλον καὶ τὸν φι-λιάν καὶ πρὸς τοὺς δύο, ὥστε δὲν θὰ εἴμπο-ροῦσα νὰ ζήσω χωρὶς αὐτοὺς εἰς τὸ ὑγρὸν αὐτὸ δεσμοτήριον.

Ἐκ τῶν φυλακῶν τῶν βαρυποίνων τοῦ «Νουμά»

19 Μαΐου 1903

Συγχωρετέ με καὶ ὁ Θεὸς συγχωρεσοί σας

Ὁ δυστυχὴς σας φίλος
ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΣΤΕΦΑΝΩΤΕΟΝ

Ἐν μέσῳ δημηγύρεως σοφῶν καὶ ἀγαθῶν,
Πεζῶν, λογίων, ποιητῶν, τῶν πλείστων πενικαλῶν,
Καὶ τελωνῶν καὶ νομικῶν καὶ δὲ καὶ γρημικῶν,
Ἀπὸ τῆς ἔδρας μεδιῶν μὲ ὄμμα σμερδαλέον,
Τάδε ἔειπεν ὁ Νεοκλής:

— Φίλε, ἦτο μοιραῖόν!

Ἐγὼ, ὅστις τοὶ ἔκρηχεν εἰς λεύκωμα ὠρεῶν
Τῶν νεκρῶν μου τῶν ἐτῶν ἔπος ὀδελιστέον:

«Λησμονεῖ, Τιμολέων,

«Διότι ὅστις λησμονεῖ δὲν ἐνθυμεῖται πλέον»—

Δίδω σοι δάμνην, ἀπαρχὴν ἐθνικῶν τροπαίων,

«Ὅσπερ φρυγέλιον ὤμῶν τῶν μάλα πατακτῶν

Ξενομανῶν καὶ μαλλιαρῶν, ἐκρύλων καὶ χυδαίων,

Νὰ σοὶ προσέπω παρωδῶν τὸ ρῆμά μου τ' ἀρχαῖον:

«Τοῦτο τὸ χιλιόδραχμον ἔπαρε, Τιμολέων,

«Διότι, ἂν δὲν τὸ δειχθῇ, δὲν θὰ τὸ λάβῃς πλέον».

ΧΑΜΑΙΔΕΟΝ

ΕΝΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟ ΓΡΑΜΜΑ

Φίλτατε Νουμά,

Πολὺ σωστὰ μιλεῖ ὁ Βάγγος στὴν «Ἐστία». Μοῦ φαίνεται ὅμως, ὅτι μεταξὺ τῶν δύο ἀντιθέτων μεθόδων—ἀπλοποιήσεως τῆς καθαρεύουσας καὶ συγκε-ρασμὸς τῆς δημοτικῆς μὲ στοιχεῖα τῆς καθαρεύου-σας—ὑπάρχει οὐσιαστικὴ διαφορὰ, καὶ κατὰ τὴ γνώμην μου, μόνον ἡ δευτέρα θὰ λύσῃ τὸ ζήτημα, διότι μόνον ἡ δημοτικὴ ἔχει σύστημα καὶ πρέπει

ἀπὸ σύστημα ν' ἀναχωρήσουμε γιὰ νὰ φθάσουμε σὲ ἀποτέλεσμα, ἄλλοιῳς θὰ εἴμαστε πάντα πελα-γωγένοι, ὅπως εἴμαστε τώρα.

Ὅτι τοὺς ριζοσπάστες δημοτικιστὰς «τοὺς βάζει στὴ θέσιν τοῦ δ. κ. Κρ., δὲν εἶναι ἡ κυριολεξία, ἀφοῦ δὲν συμβουλεύει νὰ στή-σουμε ἀνδριάντα τοῦ Ψυχάρη. Ἴσως τὸν ἀν-δριάντα ζητεῖ «νὰ βάλῃ στὴ θέσιν του». Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι τὴ γλώσσα τοῦ Ψυχάρη τὴν βρίσκει τελείως δημοτικὴ καὶ τοῦ δίνει ἀπολύτως δίκαιο ὑπὸ ἔποψιν επιστημονικῇ, ἀλλὰ τὴν θέλει λίγο πιὸ ἐλαστικὴ στὴν παραδοχὴ στοιχείων τῆς καθαρεύουσας. Ἐπίσης τὴ μετάφρασιν τοῦ Εὐάγ-γελιου τοῦ Παύλου τὴ βρίσκει πῶς ἔχει μεγαλει-τερη ἀξία ἀπὸ ὅλες τῆς άλλες ὑπὸ ἔποψιν φιλο-λογικῇ.

Κι' ἔνα ἄλλο. Δὲ μοῦ φαίνεται δὲ καὶ τόσο ἀ-πίστευτο τὸ ἀνέκδοτο γιὰ τὸν νάπη τ. Μήπως δὲν ξέρουμε ὅλοι μας ὅμοια γεννήματα τῆς καθα-ρευουσικῆς μόδας ποῦ μᾶς δέρνει, ὅπως ἐτοῦτο π. χ. τὰ ψάρια εἶναι πτηνὰ (φτηνὰ); Καὶ ἂν ἐκείνη ἡ κυρία ἔκαμε διάκρισιν βαθμοῦ ἀπ' τὸ ναυτὴν στὸ νάπη, ποῖος μᾶς λείει πῶς καὶ ἄλλη κυ-ρία ποῦ εἶπε τὰ πτηνὰ, δὲν ἔκαμε κάποιαν διά-κρισιν φτηνείας ἀπὸ τὰ πτηνὰ στὰ φτηνὰ καὶ δὲν ὑπέθετε στὸ βάθος τῆς καρδιᾶς της, ὅτι τὰ φτηνὰ—σὰν χυδαῖα ποῦ εἶναι—θὰ εἶναι καὶ λι-γάκι φτηνότερα ἀπὸ τὰ πτηνὰ;

Ὅπως κι' ἂν εἶναι καὶ γιὰ νὰ μιλήσουμε σοβα-ρῶς, δὲ μᾶς ἐπιτρέπεται, νομίζω, νὰ ἐκρηάζουμε δυ-σπιστία στὰ λόγια τοῦ κ. Κρουμβάχερ, ἔστω καὶ ἂν εἶναι διήγησις ἀπὸ δεύτερο χέρι, προκειμένου γιὰ ἓνα πρᾶγμα δὲν εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατο. Τώρα ἄλλο ζήτημα ἂν ἔπρεπε στὸ βιβλίον τοῦ κ. Κρουμ-βάχερ νὰ ἀναφέρῃ αὐτὴν τὴ σπάνια περίπτωσις, ἡ ὁποία βέβαια, ὁμολογῶ καὶ ἐγὼ, δὲν εἶναι κατάλ-ληλη γιὰ δεῖγμα χαρακτηριστικὸ τῆς καταστά-σεώς μας. Ἀλλὰ αὐτὸ τὸ λαθὸν τοῦ σοφοῦ καθη-γητῆ ἔπρεπε ὁ Βάγγος νὰ τὸ ἀφήσῃ νὰ πνιγῇ μέσ' στὸν ὠκεανὸ τῆς ἀγάπης ποῦ περιέχει τὸ βιβλίον τοῦ κ. Κρουμβάχερ τὸ νὰ ζητοῦμε δὲ καὶ «καλὴ-τερον μεταχείρισιν» ἀπὸ ἓνα ἄνθρωπο, τοῦ όποιου ὁ ἀγνὸς φιλελληνισμὸς συναρπάζει τὸν ἀναγνώστη ἀπ' τὴν ἀρχὴ ὥς τὸ τέλος τῆς ὁμιλίας του, πολὺ φοβόμεναι μὲ τὴν ἀλήθεια μήπως εἶναι σωστὴ ἀ-χαριστία.

Δικός σας

ΣΤ. Α. ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΗΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ

3

Τ' ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΗΡΙΑ ΤΩΝ ΛΟΓΙΩΝ ΜΑΣ

Ἐχει γράψῃ ὁ κ. Ἀννὸς ἐκτός ἀπὸ ἄλλα πολὺμορ-φα ἔργα καὶ τὴν κωμῶδιον «Ἡ Νίκη τοῦ Λεωνίδα». Ὅταν πρωτοπαρυστήθη, ἡ ἐπιτυχία της σημειώθηκε ὡς γε-γονός. Τὴν βρῆκαν ὅλοι πολλὴ ἐξυπνὴ τὴν ὑπόθεσιν καὶ τὴν ἐκτέλεσιν καὶ ὁ κοσμάκης τὴ χειροκρότησε. Μὰ τὰ χειροκροτήματα αὐτὰ μ' ὅλο του τὸ δίκην μπορεί νὰ τὰ ζητήσῃ, ἂν ἦταν δυνατὸ ν' ἀσκηθῇ ἀπὸ τὸν τάφο του, ὁ μακαρίτης ὁ Πῶλ-δὲ-Κῶκ. Ἴσως νὰ φανῇ παράξενο τοῦτο. Καὶ ὅμως ἔμα διὰ δόξαν κανεὶς τὸ «Σαμψωνάκη τὸ Χου-τροκέφαλον», ἓνα ἀπὸ τὰ πιὸ ἀστεία μυθιστορήματά του, θὰ βρῇ μέσα σὲ μερικὰ κεφάλαιά του, ὅλη τὴν ὑπόθεσιν καὶ ὅλα τὰ πρόσωπα τῆς «Νίκης τοῦ Λεωνίδα». Εἶνε ἐκεῖ καὶ ὁ ἐξ Ἀμερικῆς θεῖος καὶ τ' ἀνέψις του καὶ τὰ κα-μώματα τοῦ θεοῦ, ὅτι ἦρθε φτωχὸς γιὰ νὰ δοκιμάσῃ τὰ-νῆψιν του τὴν ὑπόθεσιν ὅλ' αὐτὴν κένουν, καὶ τὸ φανέρωμα στὸ τέλος ὅτι ἔφερον Ἀμερικανικὰ δολλάρια καὶ ὅλα τὰ ἔξυπνα μὰ καὶ χοντροκομμένα ἐπιστάδια. Στὸ τέλος τοῦ

δεκάτου ἐνάτου αἰῶνα νὰ ἐμπνέονται δραματογράφοι καὶ κωμωδιογράφοι ἀπὸ τὸ Ρισμπούργ καὶ τὸν Πῶλ-δὲ-Κῶκ!

Νοιώθω, μὰ τὴν ἀλήθειαν, μεγάλην ἀηδίαν νὰ κάθουμαι νὰ γράφω τέτοια πράγματα μὰ ἔλα ποῦ εἶνε ἀνάγκη νὰ τὰ ποῦμε ὅλα γιὰ νὰ δειχθῇ καλλίτερα τὸ σύστημα τῆς ἐργασίας τῶν κυρίων αὐτῶν;

Στὴν ἴδια γρημὴ μὲ τοὺς παρὰπάνω μπαίνει καὶ κ. Πολ. Δημητρακόπουλος Πολυγράφος λόγιος ποιητῆς, διηγηματογράφος, μυθιστοριογράφος, δραματικὸς συγγρα-φέας, φιλόσοφος. Στεφανώθηκε πολλὰς φορὲς στὸ Λαζαρέ-νιο διαγωνισμὸν καὶ αὐτὸ εἶνε ἀρκετὸ, νομίζω, γιὰ νὰ δειχθῇ τὴν ἀξίαν του. Ὁ ἄνθρωπος δὲν βρῆκεν ἀσχημὸν νῆχιν βοη-θοὺς καὶ ἐξένους συγγραφεῖς σ' ὅ,τι κι' ἂν ἔγραψε. Γι' αὐ-τὸν μπορεί νὰ πῇ κανένας ὅτι τὰ ἔργα του ἐγραφεύκανε τῇ συνεργασίᾳ πολλῶν ξένων λογιῶν. Διαβάστε τὰ «Ἀπομνημονεύματα Ἀξιωματικοῦ» καὶ θὰ δῆτε πόσος Οὐγκὼ βρίσκεται ἐκεῖ μέσα· σὲ κάθε σελίδα σχεδὸν θὰ σᾶς χαιρετᾷ καὶ μὴ φράση του, μὴ σκέψιν του, σὰν παλιὰ γνώριμά σας. Τὸ ἴδιο καὶ στὰ δράματά του. Ἐλὼ πρόχειρο εἰς τὴν μνήμην μου τὸ «Γελοιοποιὸς τοῦ Βασιλέως». Ὁ κωμῶδης αὐτὸς γελοιοποιός—ἄνοστος, φιλόσοφος, χωρατατζῆς σὲ πολλὰς μεριὰς—εἶνε ἀεσφῶς τοῦ Τριβουλέτου, τοῦ κυριώτερου πρόσωπου τοῦ δράματος τοῦ Οὐγκὼ «Ὁ Βασιλεὺς διακεδάζεται» καὶ πρωτοξάδερφος τοῦ γελοιοποιοῦ τοῦ «Βασιλεὺς Ἀθῆν» τῆς περιφημῆς τραγω-δίας τοῦ Σαίξπηρ. Σὲ κάθε ὁμιλίᾳ τοῦ Ἑλλήνα γελο-

τοποιοῦ βρίσκεις τὰ λόγια καὶ τίς σκέψεις τῶν Ἀγγλο γάλλων συνδιδίων του καὶ τὴν ψυχὴν τοὺς ἀκόμη τὴν ἴδιαν. Δὲ χρειάζεται πολὺς κόπος γιὰ νὰ τὸ καταλάβῃς κα-νένας αὐτὸ φτάνει μόνον νὰ προσέξῃ λίγο. Ὅσο γιὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ δράματός δὲν ξεφεύγει καὶ πολὺ ἡ Ἑλλη-νικὴ ἀπὸ τὴ Γαλλικὴ. Καὶ ἡ ἐκτέλεσις σχεδὸν ἡ ἴδια εἶνε.

Ἐγραψε καὶ κωμῶδιον ὁ κ. Δημητρακόπουλος, ποῦ τὴν λέει «Ἀπὸ τῆ Γῆ στὸν Οὐρανόν», ἔμμετρη καὶ μὲ κλασικὴν ὕψος. Καὶ θέβαις δὲ μπορούσε νὰ γραφεύκεν ἄλ-λοῖως, ἀφοῦ συνεργάτης σ' αὐτὴν εἶνε ὁ Μολιέρος. Ὁ ἂ-θῆνατος «Ἀμφιτρώων» τοῦ μεγαλειτέρου κωμωδιογράφου τῶν αἰώνων ὑπερῶς ἀπὸ τὸν Ἀριστοφάνη, φοροσε πάλιν Ἑλληνικὰ ρούχα, ὅπως στὴν ἀρχαιότητα, καὶ ἦρθε νὰ μᾶς πῇ πῶς ἐπολιτιγραφεύκεν Ἑλληνας, γιὰ χατῆρι τοῦ κ. Δημητρακοπούλου, ποῦ ἐκόπιασε τόσο νὰ τὸν πᾶρῃ ἀπὸ τὸ Μολιέρο.

Γιὰ τὴν «Διδῶν» τοῦ ἴδιου συγγραφέα καὶ ποῦ ἐγράφηκε ὅτι εἶνε κλεμμένη ἀπὸ τὸ Ἰταλικόν. Αὐτὸ δὲ μπορεί νὰ τὸ βεβαιώσῃ κανένας, προτοῦ ἀποδειχθῇ φανερά ποῖα εἶνε ἡ Ἰταλικὴ «Διδῶν» καὶ ποῖος τὴν ἔγραψε. Νὰ λέμε μόνον καὶ χωρὶς ν' ἀποδείξουμε, δὲν εἶνε σωστὸ οὔτε καὶ τίπο.

Θέλησεν ὁκόμῃ ὁ κ. Δημητρακόπουλος νὰ φιλοσοφήσῃ μὲ καθαρὰ φιλοσοφίαν καὶ ἔγραψε τὰς «Δύο Διαθέσεις», ὅπου μᾶλιν ὁ πετεινός του. Τὸ πρᾶγμα κάνει πολλὴν ἐν-τύπωσιν γιὰ τὴν πρωτοτυπίαν του καὶ ἐκπνέεται κάθε ἔν-